

Kappen blijft mensenwerk

Te veel of de verkeerde bomen geroid

In Zaandam werden per ongeluk de verkeerde bomen omgezaagd. De verantwoordelijke wethouder moest door het stof. Het ging al vaker mis in de gemeente Zaanstad, maar ook elders in het land. Hoe komt dat en valt er iets aan te doen?

Auteur: Norbert van der Werff

Verkeerde bomen

Tien platanen aan De Weer in Zaandam werden begin september het slachtoffer van een aanschakeling van menselijke fouten. Dat terwijl de gemeente naar aanleiding van eerdere incidenten niet alleen de interne procedure had aangescherpt, maar ook de afspraken met aannemers. 'We geven de hoveniers duidelijke instructies mee', zei wethouder Gerard Slegers van Zaanstad tijdens het vragenuurtje in de gemeenteraad op 17 september.

De gemeente had in afstemming met de aannemer roze stippen op de te kappen bomen gezet. Een vertegenwoordiger van de gemeente en de aannemer zijn samen de bomen langsgelopen en daarbij heeft de aannemer de definitieve tekening gekregen. Volgens Slegers is door een fout bij het groenbedrijf later toch een oude tekening terechtgekomen bij de persoon 'die de zaag in handen had'.

Graffiti

Er ging meer verkeerd. Naast de bomen met roze stippen werden ook blauwgemerkte bomen gekapt. 'Dat was graffiti. Iemand heeft het leuk gevonden op de bomen ook nog blauwe stippen te zetten.' Volgens de instructies moet de uitvoerder bij twijfel altijd de gemeente raadplegen, maar kennelijk is dat hier niet gebeurd. Het was dus niet alleen miscommunicatie, maar ook vandalisme en het niet volgen van de afgesproken procedure.

Slegers maakte duidelijk dat de gemeente werkt met geselecteerde hoveniers. Zaanstad werkt al meer dan tien jaar samen met het bedrijf dat verantwoordelijk is voor de onfortuinlijke kap. 'Tot volle tevredenheid; er was nog nooit wat gebeurd.'

Er was in Zaanstad echter wel vaker ophef over bomenkap, maar die gevallen waren van een andere orde, legde Slegers uit. Tijdens de kap van een kastanje met kastanjabloedingsziekte

‘Bomen moeten kort voor de werkzaamheden gemerkt worden’

op de Krommeniedijk bleek ook een andere kastanje te zijn aangetast. Die werd daarom meteen ‘meegenomen’, ook al was daar op dat moment nog geen vergunning voor. In de Dr. Jan Mulderstraat werd zo dicht op een boom bestraald, dat de wortels beschadigd werden. Kappen van dat exemplaar was daardoor onvermijdelijk.

‘Zinloos geveld’

Niet alleen in Zaanstad werden onterecht bomen gekapt. Hoe vaak dat per jaar gebeurt, valt moeilijk na te gaan. Op bomenkapmeldpunt.nl staan honderden berichten over vermeende misstanden rond bomenkap, maar die hebben geen betrekking op ‘kapvergissingen’. De Bomenstichting weet dat af en toe verkeerde bomen gerooid worden, maar heeft geen zicht op de aantallen. In elk geval komt het ieder jaar meerdere keren voor. We geven een greep uit grote en kleine incidenten die de afgelopen jaren de media haalden. In 2016 werd in Deventer in een park een bijna 200 jaar oude beuk omgehakt. Net als recent in Zaandam maakte dat bij buurtbewoners veel emoties los. Bezoekers bevestigden aan de omgezaagde boom een bordje met ‘Zinloos geveld’, daarmee verwijzend naar zinloos geweld.

Volgens de verantwoordelijke wethouder had een ambtenaar van de gemeente een verkeerd boomnummer ingevoerd, waarna medewerkers van het groenbedrijf de monumentale beuk velden in plaats van een Amerikaanse eik even verderop. De gemeente besloot vervolgens de beuk te gebruiken voor de aanleg van een speelwildernis vlak bij de plek waar de boom stond.

Te veel gekapt

Eveneens in 2016 werden langs de Rijn in Wageningen honderden bomen gekapt, veel meer dan de bedoeling was. Het zou gaan om een vergissing van de aannemer. Misverstand volgde op misverstand in 2018 in Amsterdam langs de snelweg A10. Daar werden vijf bomen buiten het kapgebied geveld. Na een klacht van buurtbewoners legde de gemeente de kap stil, maar vervolgens werden er nog zeven bomen ten onrechte gekapt. In Utrecht kapte een aannemer vorig jaar per ongeluk twee bomen te veel. Wethouder Diepenveen schreef in een brief aan de gemeenteraad dat deze bomen door de projectleiding van opdrachtgever Eneco niet waren gemerkt.

Ook in Ede werden in het najaar van 2019 bij een nieuwbouwproject veertien bomen ten onrechte gekapt. De aannemer dacht dat er voor meer bomen een vergunning was afgegeven dan het geval was. De gemeente beloofde voor compensatie te zorgen.

Verwarring over vergunning

In 2020 was er in Ede opnieuw een misverstand. Een bouwbedrijf kapte in maart vijf bomen voor een nieuwbouwproject, omdat de gemeente had aangegeven dat er voor deze bomen geen vergunning nodig was, zo bericht Omroep Gelderland. Omgevingsdienst De Vallei – een samenwerkingsverband van vijf gemeenten en de provincie Gelderland, onder meer voor het verlenen van vergunningen – kwam echter tot een ander oordeel. Er was wél een vergunningplicht.

In Rotterdam ontstond in februari van dit jaar ophef over de kap van tientallen bomen. De gemeente wilde opheldering, omdat de aannemer bij de controle van de boswachter geen vergunning voor de kap kon laten zien. De projectontwikkelaar zei in het AD niks illegaals te hebben gedaan omdat er meer groen wordt

Getroffen door geheimhouding

De beste manier om een zeldzame maretak te beschermen, is om de exacte locatie geheim te houden, zo dachten ze alweer ruim twintig jaar geleden op het gemeentehuis van Leiden. Maar de plantsoendienst werd ook niet ingelicht over de bijzondere halfparasiet en bij snoeiwerkzaamheden werd de vogellijm helaas vernietigd.

geplant dan weggehaald. Ook hier dus onduidelijkheid over de vergunningplicht.

Kaarten, boomnummers en stippen

Bovenstaande voorbeelden maken duidelijk dat er regelmatig verwarring is over welke bomen gekapt moeten worden en welke niet. Peter van Es, adviseur beheer van Bomenwacht Nederland, zegt echter niet de indruk te hebben dat er vaak verkeerde bomen worden gekapt. 'Wij houden ons juist bezig met het verbeteren van de processen van het boombeheer en hebben het daarom beter op orde.' Hij legt uit dat er in de groene sector gewerkt wordt met zowel markeringen op de boom als met boomnummers, en dat er verschillen zijn tussen straten en lanen aan de ene kant en bossen en bos-

plantsoenen aan de andere kant. Bij de laatste groep worden doorgaans vakken aangewezen en worden de betreffende bomen met stippen gemarkeerd.

Van Es is meer betrokken bij de lanen en straten. Dan worden de bomen niet altijd aangestipt, maar wordt gewerkt met kaarten en boomnummers. 'Als er wordt gekapt op basis van een kaart, ben je afhankelijk van de informatievoorziening. Hoe gedegen is die kaart? Is die kaart actueel? Je moet van de bomendata op aan kunnen.' De gegevens bevatten de straatnaam en het huisnummer en er zit informatie bij over de boomsoort en de reden dat de boom gekapt wordt. Sommige vergunningverleners vragen ook om foto's van de bomen, maar voor een bosplantsoen is dat niet werkbaar.

In sommige gemeenten hebben bomen wel drie verschillende nummers. Dan is er een hoofdsysteem waar alle buitenruimte-elementen in zitten en daarnaast een werkprogramma voor bomen. 'Dat is de database vanwaaruit gewerkt wordt voor de inspectie en de uitvoering. En soms is er dan ook nog een nummering vanuit een systeem dat in het verleden werd gebruikt.'

Boete voor beschadigen nest

De gemeente Nieuwegein is in 2018 veroordeeld tot het betalen van een boete van 1500 euro, waarvan de helft voorwaardelijk, met een proeftijd van twee jaar. Een jaar eerder vernielde de gemeente bij de kap van een boom een nest van de grote bonte specht, zo bericht rechtspraak.nl. De kap vond plaats tijdens het broedseizoen. De gemeente wilde snel handelen, omdat anders een subsidieregeling verviel. Volgens de website heeft de gemeente aangegeven dat de werkwijze sindsdien veranderd is. Bomen die worden gekapt, worden voortaan op een andere manier gecontroleerd. Ook gaf de gemeente aan extra zorgvuldig te werk te gaan tijdens het broedseizoen.

'Je moet van de bomendata op aan kunnen'

Gemeentebeleid

Iedere gemeente heeft eigen beleid voor het kappen van bomen. Zo werken gemeenten met een lijst met beschermde bomen. In sommige gemeenten zijn bomen tot een bepaalde stamdiameter of bepaalde boomsoorten vergunningsvrij. De laatste jaren kiezen meer gemeenten ervoor om vaker kap toe te staan zonder dat eerst een vergunning hoeft te worden aangevraagd. Sinds de invoering van de Wet algemene bepaling omgevingsrecht (Wabo) in 2010 wordt overigens niet meer gesproken van een 'kapvergunning', maar van een 'omgevingsvergunning'.

Volgens Van Es zijn de regels voor mensen van buiten de sector misschien niet altijd helder, maar wel voor groenaanemers die er voortdurend mee te maken hebben. 'Even googelen en je weet wat de regels in de betreffende gemeente zijn.'

'Iemand vond het leuk blauwe stippen te zetten'

Fraude

In Zaandam heeft mogelijk een grappenmaker extra bomen gemerkt. Van Es weet dat er soms ook bewust gefraudeerd wordt met boommarkeringen. Hij kent gevallen waarbij belanghebbenden extra bomen hebben gemarkeerd in de hoop dat die ook worden omgezaagd. Aan de andere kant komt het ook wel voor dat mensen willen voorkomen dat bomen weggehaald worden en markeringen met de staalborstel verwijderen. Hij adviseert gemeenten daarom om de bomen zo kort mogelijk voor aanvang van de werkzaamheden te markeren.

België

De problemen spelen niet alleen in Nederland. In België werden in het najaar van 2018 in Torhout 200 bomen per ongeluk gekapt. De bomen die het dichtst bij de weg ston-

den, moesten worden gerooid en de andere gesnoeid, maar dat was nog niet helemaal afgestemd tussen de betrokken partijen. Door miscommunicatie werden echter alle bomen weggehaald. 'De aannemer erkende dat hij de opdracht verkeerd had geïnterpreteerd', zegt Franky Vandeputte van Boomkwekerij Udenhout. De Nederlandse kwekerij leverde afgelopen december de 200 beuken die ter compensatie moesten worden geplant.

Compensatie

De veroorzaker van de schade draait op voor de kosten. Zo ook het bedrijf dat betrokken was bij de onterechte kap in Zaanstad. Het gaat dan om de kosten van de grondverbetering, de nieuwe aanplant van platanen van een 'redelijke maat' en de nazorg van de bomen. Het bedrijf stuurde bovendien een excuusbrief naar buurtbewoners. Wethouder Slegers erkende in de gemeenteraad dat de schade niet helemaal hersteld kan worden. Bomen van dezelfde omvang plaatsen is nu eenmaal niet mogelijk.

Voorkómen

Om te voorkómen dat er opnieuw verkeerde bomen gerooid worden, zegde wethouder Slegers toe dat er in de toekomst bij aanvang van de kapwerkzaamheden nogmaals iemand van de gemeente ter plekke aanwezig zal zijn. 'Maar we kunnen niet garanderen wat er de volgende dag gebeurt. Of we zouden acht uur per dag een ambtenaar mee moeten laten lopen met de aannemer.'

Hij vertelde bovendien dat de gemeente Zaanstad een intern onderzoek heeft gedaan om herhaling te voorkomen. De resultaten van dat onderzoek worden geëvalueerd. Daarna zal B en W ermee naar buiten treden. 'We kunnen ons voor 99 procent indekken. We doen ons uiterste best om de 100 procent te halen, maar dat is ondoenlijk. Het blijft mensenwerk.'

Scan, lees & deel!